

ПОНЯТТЯ ІНІЦІАТОРІВ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

В статті проаналізовано визначення суб'єктів та ініціаторів проведення інвентаризації сучасними науковцями, запропоновано класифікацію ініціаторів інвентаризації, уточнено які саме зовнішні органи можуть ініціювати проведення інвентаризації та чи мають вони право проводити інвентаризацію чи брати участь у її проведенні.

Ключові слова: *інвентаризація, суб'єкти інвентаризації, ініціатори проведення інвентаризації, інвентаризаційні комісії, ліквідаційна комісія.*

Інвентаризація - елемент методу бухгалтерського обліку суть якого полягає в перевірці реальності даних обліку з метою збереження майна та підтвердження даних фінансової звітності. Основні дослідження науковців спрямовані на вивчення та вдосконалення методики проведення інвентаризації на підприємстві, але визначення ініціаторів її проведення є не менш важливим. На даний момент ці запитання є дуже актуальними, адже в основному нормативному документі, що регулює основні аспекти проведення інвентаризації - Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків затвердженої Наказом міністерства фінансів України № 69 від 11.08.1994 р. (далі - Інструкція № 69) - визначено, що обов'язковим є проведення інвентаризації за приписом судово-слідчих органів. Однак, перелік органів, що мають право вимагати проведення інвентаризації значно ширший. Ще одним, не менш важливим питанням є визначення осіб, які мають право проводити інвентаризацію та брати участь у її проведенні на підприємстві. Отже, метою даної статті є аналіз економічної літератури та нормативно-правових актів України щодо визначення ініціаторів проведення інвентаризації та надання пропозицій для їх уточнення.

Дослідженням питань інвентаризації займалися Дем'яненко М.Я., Чудо-вель В.В., Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Ждан В.І., Деречин В.В., Лишиленко О.В., Сахарцева І.І., Швець В.Г, Яремко І.Й та інші.

Більшість науковців ототожнюють поняття суб'єктів та ініціаторів проведення інвентаризації. Так, Бутинець Ф.Ф., Ждан В.І., Бардаш С.В. вважають, що суб'єктами інвентаризації є «Носії прав та обов'язків - державні інститути, структури та

підрозділи, що згідно з чинним законодавством мають право контролювати фінансово-господарську діяльність (Державна податкова адміністрація, Контрольно-ревізійне управління, Фонд державного майна України, Прокуратура), а також власники та керівники підприємства» [4, с. 353; 6, с. 166; 3, с. 53]. Але вищевказані суб'єкти самі не здійснюють інвентаризацію, а делегують свої повноваження інвентаризаційним комісіям.

Демяненко М.Я. і Чудовець В.В. [5, с. 45] виділяють такі суб'єкти інвентаризації: власники (керівники) підприємства, державний орган приватизації, орендодавець, ліквідаційна комісія, ліквідатор, збори співвласників.

На нашу думку, варто розмежовувати суб'єкти та ініціаторів проведення інвентаризації (див рис. 1). Це пов'язано з тим, що вони мають різні права та обов'язками.

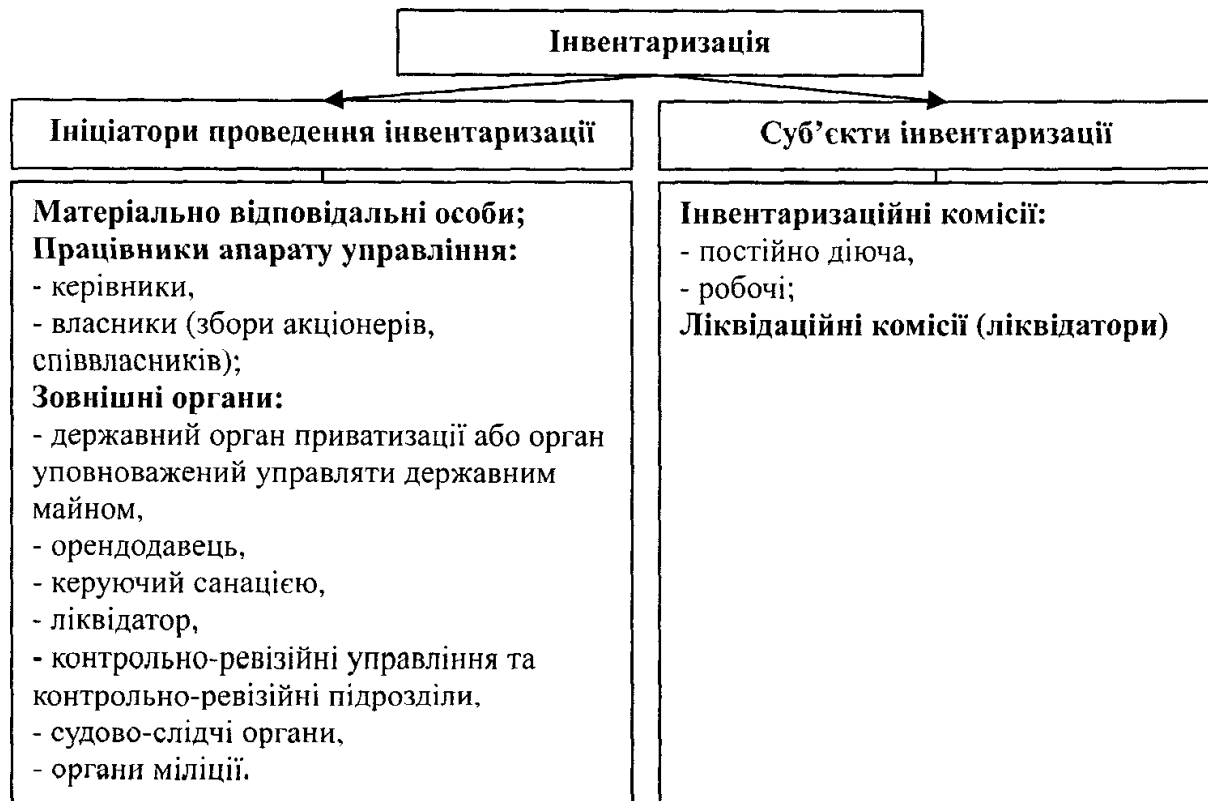

Рис. 1 Суб'єкти та ініціатори проведення інвентаризації

Суб'єкт - це Індивід або соціальна група, що є носієм практичної діяльності і пізнання, які направлені на об'єкт. Відповідно, суб'єкт інвентаризації - це особа або група осіб, що займаються організацією та проведенням інвентаризації, тобто ліквідаційна (ліквідатор) або інвентаризаційні комісії в залежності від умов проведення інвентаризації.

Ліквідаційна комісія (ліквідатор) проводить інвентаризацію лише в тому випадку, коли господарський суд визнав підприємство банкрутом. Членами ліквідаційної комісії

господарський суд призначає державний орган з питань банкрутства та при необхідності - орган місцевого самоврядування.

В умовах нормального функціонування підприємства суб'єктами інвентаризації виступають постійно діюча та робоча інвентаризаційні комісії. Обов'язки постійно діючих та робочих інвентаризаційних комісій визначаються відповідно п. 11.3 та п. 11.4 Інструкції 69 [2]. До інвентаризаційних комісій крім працівників підприємства можуть входити представники зовнішніх органів, що ініціювали проведення інвентаризації.

Ініціаторами інвентаризації можуть виступати матеріально відповідальні особи, працівники апарату управління та зовнішні органи.

Зазвичай матеріально відповідальні особи не виступають ініціаторами, але згідно п. 4 Інструкції 69 інвентаризація може проводитись за вимогою хоча б одного члена колективу (бригади) при колективній (бригадній) матеріальній відповідальності.

До апарату управління відносяться керівник та власник підприємства, які можуть стати ініціаторами проведення інвентаризації згідно ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1] та Інструкції 69 [2]. Керівники виступають ініціаторами при необхідності проведення інвентаризації перед складанням фінансової звітності, при виявленні чи підозрі крадіжок, зміні матеріально відповідальної особи, виникненні стихійного лиха тощо. Власники ініціюють проведення інвентаризації, якщо в них з'являються сумніви щодо чесності та порядності керівників, з метою збереження власності. В господарських товариствах, де статутний капітал поділений на частки між учасниками (акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства), ініціаторами можуть виступати збори акціонерів чи збори співвласників.

До зовнішніх органів, що можуть ініціювати проведення інвентаризації відносяться судово-слідчі органи, контрольно-ревізійне управління, міліція, керуючий санацією, державний орган приватизації, орган уповноважений управляти державним майном, орендодавець, ліквідатор, аудиторська фірма. Зовнішні органи мають право ініціювати (вимагати) проведення інвентаризації, але не всі вони мають право проводити її самостійно та приймати участь у її проведенні.

Таким чином, ототожнення суб'єктів та ініціаторів проведення інвентаризації є некоректним. Варто розмежовувати дані поняття з метою правильного розуміння процесу проведення інвентаризації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» №996-XIV від 16.07.1999 р.
2. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків затверджена Наказом міністерства фінансів України № 69 від 11.08.1994 р.
3. Бардаш С.В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація - Житомир. ЖІТІ, 1999. - 372 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студ. 2-ге вид. Житомир: Рута. 2000. - 640 с.
5. Дем'яненко М.Я., Чудовець В.В. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку: Монографія. - К.: ННЦ ТАЕ, 2008. - 288 с.
6. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. посібн. / Ждан В.І. М-во освіти і науки України Київський нац. ун-т. технологій та дизайну. - К.: Центр навчальної літератури, - 2006. - 384 с.

***Annotation.** Determinations of subjects and initiators of making an inventory of the modern research workers are analyzed, classification of initiators of making an inventory is offered in the article. Also in the article are specified what exactly external organs can initiate making an inventory, and whether they have a right to make an inventory independently or take part in its realization.*

***Key words:** inventory, subjects of making an inventory, initiators of making an inventory, inventory committee, liquidation committee.*

УДК 311.312 (047.3): 620.91

*Л.Л. Полтавець, аспірант, НТК статистичних досліджень
Державної служби статистики України, м. Київ*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

У статті розглядаються основні форми державної статистичної звітності щодо енергетичних ресурсів. Визначається роль і місце статистики товарних ринків у дослідженні енергетичних ресурсів.